

о. д-р Мирон Бендик, ректор

Минуло декілька років після відходу від уряду «митрополита Львівського римо-католицького обряду» авторитетного і шанованого владики Мар'яна Яворського. Після нього митрополиче служіння перейняв Мечислав Мокшицький – у минулому близький співпрацівник блаженної пам'яті папи Івана Павла II. Українська громада Львова і всієї Західної України із зацікавленням і надією сприйняла це призначення. Величезна повага, з якою українці ставилися до папи, очевидно поширювалась і на все його оточення.

(Ці рядки написані як реакція на інтерв'ю владики Мечислава Мокшицького, котре він дав польському телебаченню в дружній для України державі, заявивши, серед іншого, що греко-католики "просто вкрали (pro prostu zagrabili)" косцьоли РКЦ у Львові (див. новини "Polonia 24" від 27.09.2011, 22:05 на каналі "TVP Polonia" за цим [посиланням](#) - з 7 хв. 18 сек.) та повідомивши, що він запросив святийшого Отця Венедикта XVI в Україну).

Владика Мечислав приходив в Україну як посланець папи, а сам належав до польського народу, спорідненого з нами вірою, історією і незліченними міжлюдськими зв'язками. Як кажуть у нашому народі: «Гість у дім – Бог у дім». І ще в нас кажуть: «Почувайтесь, як удома, але не забувайте, що Ви гість». Зрештою, ці приказки не є виключно українським винаходом. Кожна культурна людина вміє виявляти гостинність, а також делікатно користуватись нею. Тому мене, українця греко-католика, здивувала нещодавня заява митрополита Мечислава про те, що він уже вдруге запросив папу Венедикта XVI в Україну до Львова, щоб відсвяткувати 600-річчя перенесення до Львова осідку римо-католицьких митрополитів.

Можна зрозуміти, що митрополит керувався пієтетом до своєї історії. Можна навіть зрозуміти, що для багатьох поляків Львів є містом-символом, в якому століттями плекалася польська культура. Дискусія про це недоцільна – митрополит має право думати, як хоче. Кожний народ має своє бачення історії, своїх національних героїв.

Звичайно, наше минуле найкраще залишити Богові і професійним історикам. Сучасність, нинішній день зовсім інакші. Нині і українці, і поляки живуть у своїх суверенних державах і, як справжні європейці, поважають міждержавні кордони. Хоча з кожного боку кордону знайдуться любителі побалакати про український Перемишль чи польський Львів. На щастя, це балаканина маргіналів.

На тлі сучасних добросусідських відносин прикрим дисонансом виглядає поведінка владики, який був гостинно прийнятий на українській землі, проте не зумів оцінити гостинності господарів. Уявімо собі реакцію наших сусідів-поляків, якби українського громадянина призначили Перемисько-Варшавським греко-католицьким митрополитом, а той, прибувши до Польщі, запросив папу, наприклад, до Перемишля відзначити 600-річчя зруйнування польським королем Володиславом Ягайлом української катедрі в Перемишлі. Ця подія сталася того ж 1412 року, що й перенесення до Львова осідку римо-католицьких митрополитів.

Владика Мечислав не обмежився скандальними заявами. Гість України почав зневажати ще й українців греко-католиків на їхній землі. У своєму інтерв'ю він звинувачує їх у загарбанні колишніх римо-католицьких костелів, а також вимагає їх повернення. На публічні оскарження годилося б відповісти, що я й роблю:

а) греко-католики не відняли в римо-католиків жодного діючого костела. Місцева влада передала греко-католикам споруди, які десятиліттями не використовувалися або ж були перетворені на склади, кінотеатри, дискотеки, а тому напівзруйновані або осквернені;
б) держава не реабілітувала УГКЦ і тому не повернула храмів. Це означає, що багато храмів УГКЦ, відібраних більшовиками і після 1946 року переданих Православній Церкві, і понині вживаються цією Церквою. В 90-ті роки ХХ ст. органи влади передали греко-католикам занедбані приміщення колишніх храмів як компенсацію за храми неповернуті;

в) римо-католики, число яких в Україні з відомих причин після ІІ світової війни різко впало, в 90-ті роки через нечисленність не претендували на повернення колишніх храмів. Очевидно, що за минуле двадцятиріччя чисельність римо-католиків не зросла, а продовжує скорочуватись унаслідок еміграції та асиміляції;

г) за двадцять років греко-католики привели занедбані споруди до належного стану коштом власної праці і фінансових пожертв. Відновлені храми стали осередками парафій, згуртувавши сотні тисяч вірних. Щонеділі і щосвята вони масово беруть участь у Божественній Літургії. Колись цих людей звинуватила комуністична влада, тепер їх звинувачує владику Мечислав;

д) владику не може не знати, що в його рідній Польщі також живуть греко-католики, які після Львівського псевдо собору 1946 року зазнали такої ж кривди, як і греко-католики в Україні: їхні храми були або зачинені, або ж передані римо-католикам і православним. Після падіння комунізму в Польщі через нечисельність греко-католики не претендували на всі свої храми. І сьогодні вони не звинувачують римо-католиків у «загарбанні» їхніх храмів. Можна тільки радіти, що і після трагічних подій ХХ століття храми не пропали, але продовжують по обидва боки кордону служити для духовного добра і поляків, і українців, і римо-католиків, і греко-католиків.

Владика Мечислав цієї радості не поділяє. Натомість вимагає речей, у здійснення яких, як мисляча людина, напевно й сам не вірить. Бо ж хто ризикне вигнати з храмів тисячі людей? І чи ці люди погодяться, щоб їх виставити надвір?

Є різні версії, чому владику Мечислав так себе поводить. Я не хочу ними займатись.

Єдине певне: такі дії авторитету Римо-Католицькій Церкві не додають, а тим більше прихильників. Шкода, що владика нічого не навчився в блаженного папи Івана Павла – ні широти його поглядів, ні поваги до сусідів, ані реалістичної оцінки подій. Служіння владики в Україні стало одним великим розчаруванням.